

JNSZM 2030
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei
Területfejlesztési Konceptió
2021 – 2030

III.
JAVASLATTEVŐ MUNKARÉSZ

Elfogadta:

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közgyűlés
11/2021. (III.30.) számú határozatával

Készítette:

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzati Hivatal

Tartalom

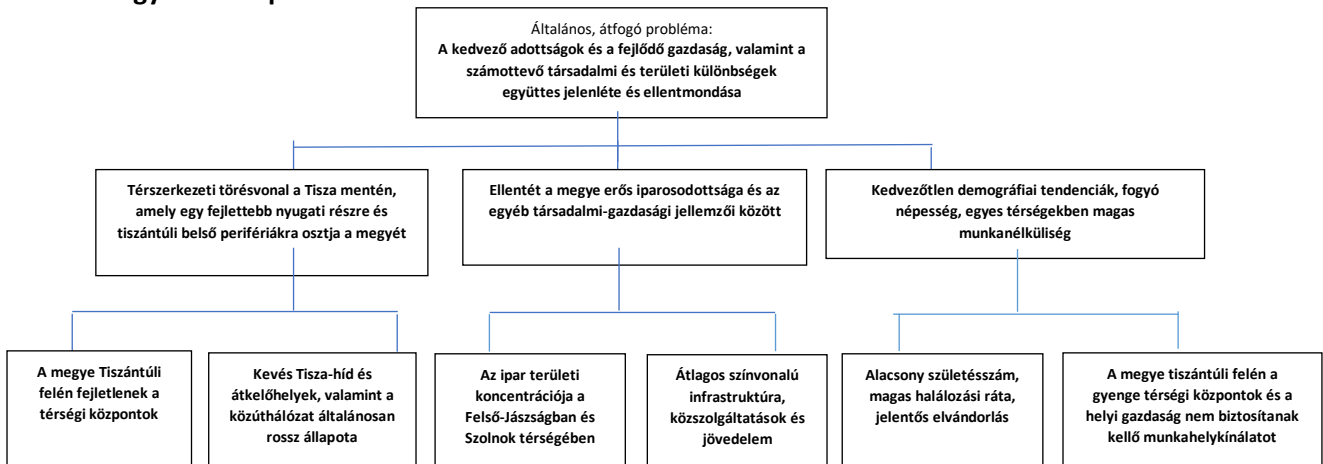
FEJLESZTÉSI IRÁNYOK – JAVASLATTEVŐ MUNKARÉSZ	3
I. JÖVŐKÉP	4
II. MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ CÉLRENDSZERE - 2030	7
III. CÉLRENDSZER KOHERENCIÁJÁNAK VIZSGÁLATA	15
1) Belső koherencia.....	15
2) Külső koherencia.....	17
IV. TERÜLETFELHASZNÁLÁS, ERŐFORRÁS-GAZDÁLKODÁS MEGYEI ELVEI - 2030.....	19
V. TÉRSZERKEZETI JÖVŐKÉP - 2030.....	21
VI. JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYE JÁRÁSAINAK FEJLESZTÉSI IRÁNYAI	27
VI. MEGYEI FEJLESZTÉSI PRIORITÁSOK.....	31
VII. 2021-2027 MEGYEI FEJLESZTÉSI IRÁNYOK RÉSZLETEZÉSE	32
VIII. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE.....	38

FEJLESZTÉSI IRÁNYOK – JAVASLATTEVŐ MUNKARÉSZ

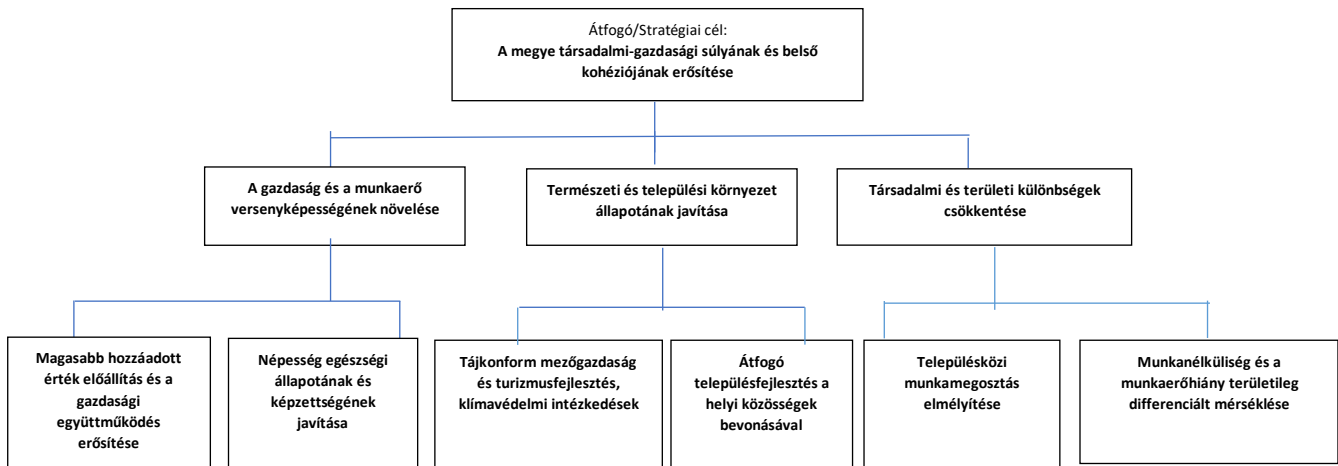
I. JÖVŐKÉP

A helyzetértékelés és a feltárt fejlesztési igények alapján 2030-ig a megyei szintű problémákat és az erre adandó válaszokat az alábbi két ábra rendszerezi és összegzi:

Megyei szintű problémafa

Megyei szintű célja

A koncepció célrendszerének a felépítése a következő:

JÖVŐKÉP: Nagytávon elérni kívánt célállapot

ÁTFOGÓ CÉL: Általános és komplex hosszú távú célkitűzés a vízió megvalósulása érdekében

TERÜLETI CÉL: Térségtípusokra vonatkozó távlati célkitűzések

SPECIFIKUS CÉL: Az átfogó célok elérését szolgáló célkitűzés

HORIZONTÁLIS CÉL: A célrendszer egészére vonatkozó elvárások és kritériumok összessége

MEGYEI SZINTŰ KÜLDETÉS – 2030

**Jász-Nagykun-Szolnok megye kedvező földrajzi fekvésére és fejlődő gazdaságára alapozva
a megye egészét érintő fejlődési lépés- és léptékváltás elérése
a megyén belüli területi és társadalmi különbségek csökkentése, valamint
a szomszédos megyékkel és térségekkel való együttműködés erősítése érdekében**

MEGYEI SZINTŰ VÍZIÓ – 2030

**Jász-Nagykun-Szolnok megye:
növekvő társadalmi-gazdasági súlyú
három táj egysége**

A megye egy térszerkezeti törésvonalon fekszik a Tisza-mentén, az Alföld közepén. A főváros tágabb vonzáskörzetébe tartozó Jászság és Szolnok térsége fejlődő, míg a tiszántúli térségek belső perifériák. Szolnok Megyei Jogú Város és a gazdaságban döntő jelentőségű, versenyképes Felső-jászsági ipari agglomeráció a megye regionális pólusai, amelyekhez a többi térség kapcsolódása differenciált. A kedvező térségi és környezeti adottságok hasznosításának tartós akadálya volt a gyorsforgalmi úthálózat hiánya és a közúthálózat romló állapota. A bővülő ipari termelés az ország élvonalába tartozó. A mezőgazdasági termelés meghatározó a vidéki jellegű megyében. A turizmus kínálata csak néhány településen számottevő. A népesség csökkenő, öregedő, jelentős mértékű az elvándorlás. A fiatal korosztályoknál jelentős a cigányság aránya. A foglalkoztatás mutatói javulóak és megkezdődött a bérek felzárkózása. A közüzemi infrastruktúra alapvetően kiépült, a humán szolgáltatások kapacitása és igénybevétele összhangban van.

Jász-Nagykun-Szolnok megye mai helyzete lényegében leképezi Magyarország társadalmi-gazdasági-környezeti állapotát, vagyis jellemzői, lehetőségei és megoldandó problémái azonosok az országgal. Mindezek egy fokozatosan, de nem azonos mértékben és ütemben dinamizálódó megye képét vetítik elénk, ahol a területi és társadalmi különbségek a foglalkoztatáson keresztül számolhatók fel. A megye tradicionális térségei és a földrajzi helyzetből adódó minden irányú nyitottság értéket és lehetőséget jelent, mivel kooperációra ösztönöz.

A konkrét teendők az alábbiak szerint összegezhetők:

BEAVATKOZÁSI LOGIKA	A térségek nem azonos mértékű és ütemű dinamizálása a területi és társadalmi különbségek foglalkoztatás bővítésén keresztül történő felszámolása érdekében
Átfogó cél	A megye társadalmi-gazdasági súlyának és belső kohéziójának erősítése
Konkrét intézkedési opciók	Növekvő versenyképesség Népességmegtartás – társadalmi felzárkózás biztosítása Kedvező állapotú környezet kialakítása Vonzó – élhető települések Kiegyenlítettebb térszerkezet
Várható eredmények	Belátható időn belül a megye társadalmi-gazdasági mutatószámai elérhetik, illetve meghaladhatják az országos átlagot minden téren

A MEGYE FEJLESZTÉSÉNEK ELVEI – 2030

- a) A működő rendszerek és meglévő értékek továbbépítése, továbbfejlesztése, továbbgyűrűző hatásainak felerősítése
- b) A meglévő, de kihasználatlan térszerkezeti adottságok, területi-, infrastrukturális és munkaerő-kapacitások, tudások és készségek hasznosítása
- c) A fejlődés alapfeltételeit jelentő infrastrukturális-, tudás- és készségbeli, továbbá szervezeti, intézményi és szemléletbeli hiányok felszámolása/mérséklése
- d) A térséget várhatóan érintő kihívásokra adekvát választ adni képes joggyakorlatok adottságokhoz illeszkedő alkalmazása és helyi innovatív megoldások kidolgozása
- e) Dinamizáló, alkalmazkodó és válságkezelő stratégiák differenciált és összehangolt alkalmazása
- f) Integrált területi megközelítésben rejlő lehetőségek lehető legteljesebb kihasználása
- g) A tervezési és megvalósítási folyamatot kísérő folyamatos tanulás, kapacitás- és hálózatépítés

II. MEGYEI TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ CÉLRENDSZERE - 2030

A hatályos területi tervdokumentumok és a megye helyzetének áttekintése nyomán a koncepcionális célkitűzések az alábbiak:

JÖVŐKÉP – 2030

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYE: NÖVEKVŐ TÁRSADALMI – GAZDASÁGI SÚLYÚ HÁROM TÁJ EGYSÉGE –

A megye társadalmi, gazdasági súlyának és belső kohéziójának erősítése

ÁTFOGÓ CÉLOK – 2030

- A1) BŐVÜLŐ GAZDASÁG** – Kapcsolódás a makrogazdasági fejlődési tengelyekre
- A2) ÉLTETŐ ÉS ÉLHETŐ KÖRNYEZET** – Társadalom - kultúrtájak dinamikus egyensúlya
- A3) EMELKEDŐ KÖZJÓ** – Gyarapodó - együttműködő társadalom

STRATÉGIAI CÉLOK – 2027

TERÜLETI CÉLOK

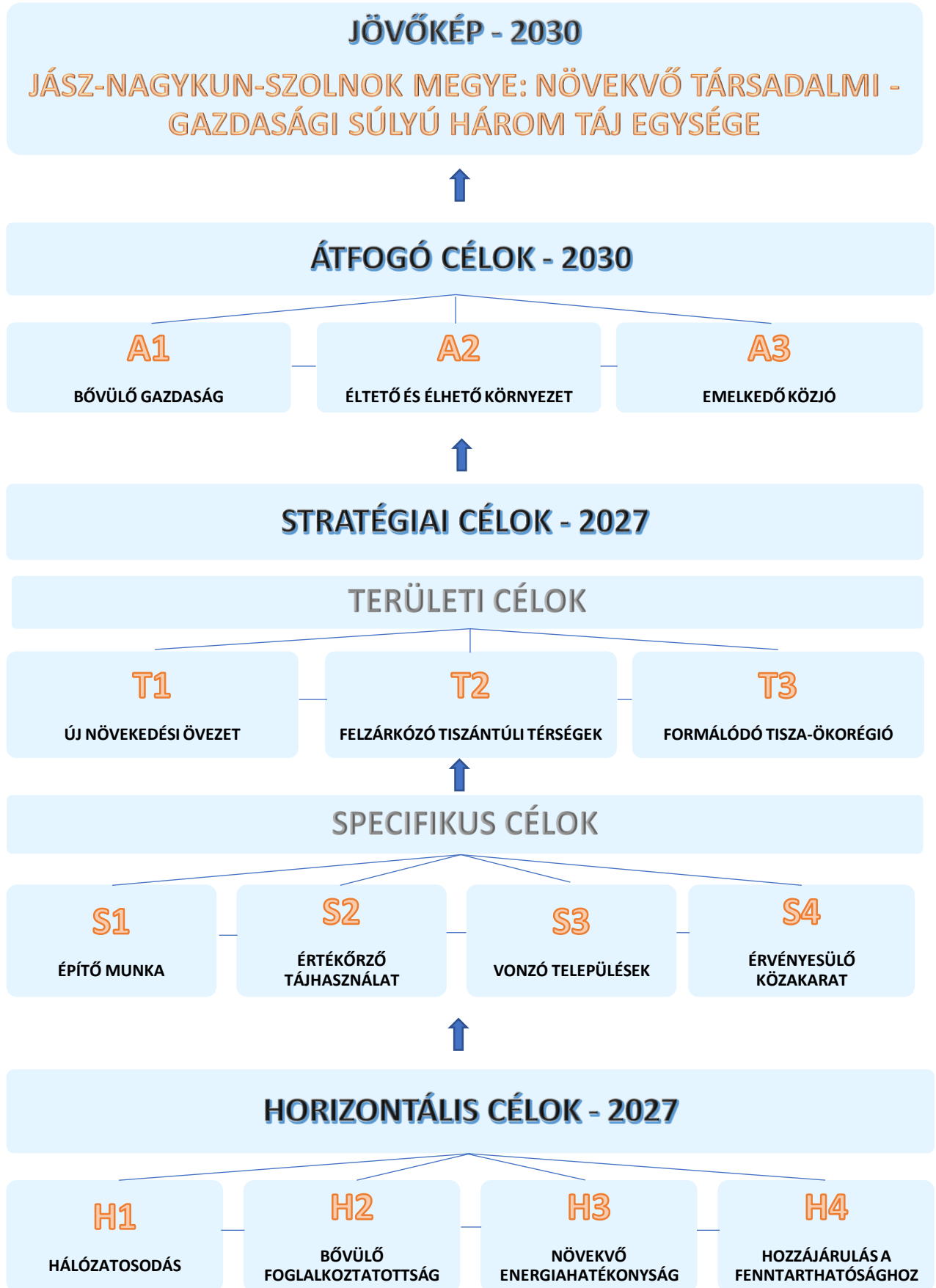
- T1) ÚJ NÖVEKEDÉSI ÖVEZET** – Jászság és a szolnoki településeggyüttes Budapest kiteljesedő erőterében
- T2) FELZÁRKÓZÓ TISZÁNTÚLI TÉRSÉGEK** – Új lehetőségek a belső periférikus helyzet felszámolására
- T3) FORMÁLÓDÓ TISZA-ÖKORÉGIÓ** – Nemzetközi együttműködés a fenntartható Tisza-völgyért

SPECIFIKUS CÉLOK

- S1) ÉPÍTŐ MUNKA** – A munkába állás feltételeinek fejlesztése a gazdasági növekedés, valamint a területi és társadalmi felzárkózás érdekében
- S2) ÉRTÉKŐRZŐ TÁJHASZNÁLAT** – Megújuló agrárium és kiteljesedő természetközeli turizmus
- S3) VONZÓ TELEPÜLÉSEK** – Komfortosodó városok, községek
- S4) ÉRVÉNYESÜLŐ KÖZAKARAT** – A helyi társadalom bevonása a fejlesztéspolitika alakításába

HORIZONTÁLIS CÉLOK – 2027

- H1) HÁLÓZATOSODÁS** – Együttműködő gazdaság és társadalom
- H2) BŐVÜLŐ FOGLALKOZTATOTTSÁG** – A munkahelyteremtés és a munkavállalás tudatos ösztönzése
- H3) NÖVEKVŐ ENERGIAHATÉKONYSÁG** – Az energiatermelés és -felhasználás racionalizálása
- H4) HOZZÁJÁRULÁS A FENNTARTHATÓSÁGHOZ** – A működőképesség jövőbeni megőrzésének támogatása

A KONCEPCIONÁLIS CÉLOK RÉSZLETEZÉSE

JÖVŐKÉP:

- a megye egésze egy fejlődési lépés- és léptékváltás előtt áll – még ha a kelet-nyugat különbségei belátható időben fennmaradnak is –, a kedvező fekvés és a fejlődő gazdaság alapján,
- belátható időn belül a megye társadalmi és gazdasági mutatószámai elérhetik, illetve meghaladhatják az országos átlagot minden téren,
- a lehetőség megragadása, együttműködés és a humánkapacitás erősítése szükséges a térségi identitásokra épülő megyei integritás keretében.

Indoklás: A közel 150 éves megye három fő alkotóeleme egymástól jól elkülöníthető tájegység. Földrajzi fekvésükből adódóan a három térség eltérő fejlődési pályát írt le és eltérő fejlesztési lehetőségekkel rendelkezik. Mind a három térségben meg vannak a dinamizálás feltételei. A Tiszához igazodó térszerkezeti törésvonal és a főváros közelsége miatt valamennyi klasszikus területi fejlesztési politika alkalmazására lehetőség és szükség van a megyében. A megye egészének fejlődése csak ezen eltérő utak harmonizálásával biztosítható. Ennek egyik alapja lehet a kibontakozónak látszó megyei identitás. Szükséges az elvándorlás mértékének lassítása és a társadalmi-gazdasági szereplők aktív bevonása.

A1) BŐVÜLŐ GAZDASÁG:

- a gazdasági potenciál mennyiségi és minőségi növekedése,
- a szükséges feltételek folyamatos biztosítása – üzleti környezet, munkaerő,
- az M1-M5 nemzetközi fejlődési tengelyhez való kapcsolódást tovább erősíti az M4 és M44 tengelyek kiépülése, ezáltal növelve a megye gazdasági súlyát.

Indoklás: A megye ipara súlyának növekedése várható a meglévő (M1-M5, M3) és vélelmezhetően kibontakozó (M4 keleti fele, M44, M8) fejlődési tengelyekhez igazodva. Mindez lehetővé teszi a megye valamennyi térségének feltárását, de nem azonos ütemben, távlatilag mindenhol bővülő gazdaságot eredményezve. Ezen folyamat szabályozottabbá tételét segítheti elő a területi szereplők mindenkori eszközeinek ok- és célszerű, tudatos és tervezett felhasználása. Jelentős tartalékok vannak az agrártermelés és az élelmiszerfeldolgozóipar terén.

A2) ÉLTETŐ ÉS ÉLHETŐ KÖRNYEZET:

- erőteljes elmozdulás a gazdaság - társadalom - természet tartós térségi harmóniája felé,
- a létfeltételek és az életminőség fejlődése környezetbarát módon történik.

Indoklás: A megye nagyobb részének szabályozott ártéren való fekvése és lényegében szennyezetlen környezeti állapota olyan lehetőség és érték, amelynek hosszú távú fenntartása indokolt. A viszonylag törékeny teremtett és mesterséges környezet tradicionálisan folyamatos beavatkozási gyakorlatának továbbvitelét igényli. A gazdasági szerkezet várható változásai tájegységenként eltérő agrár-ökológiai potenciálhoz igazodó termelési szerkezet kialakulását fogják eredményezni. Itt is biztosítani kell az ember és környezete harmóniáját. Jól el fognak különülni a tájhasználatban az alapvetően termelési, illetve rekreációs célú területek. Mindenkori kiemelkedő feladat a megye teljes körű ár- és belvízvédelmi biztonságának biztosítása.

A3) EMELKEDŐ KÖZJÓ:

- a népesség képzettségének és egészségi állapotának folyamatos emelése alapján biztosítható a minőségi munkaerő és a munkavállaláson keresztül az életszínvonal növelése, valamint a társadalmi felzárkózás,
- a valós önszerveződő csoportok együttműködése segíti a társadalmi felzárkózást.

Indoklás: Jász-Nagykun-Szolnok megyében az értékteremtő munka és a társadalmilag hasznos tevékenység lehet csak tartós alapja a meglévő életszínvonal emelésének, valamint a területi és társadalmi felzárkózásnak. Ehhez a munkahelyteremtés és a munkába állás folyamatos segítése is szükséges az állami és területi szereplők részéről. Ezt a folyamatot elősegítheti a társadalom minden szegmensében a formalizált együttműködés kibontakoztatása.

T1) ÚJ NÖVEKEDÉSI ÖVEZET:

- a Jászság, Szolnok és Törökszentmiklós térsége, valamint a Tiszazug a Budapest metropolisz térség külső városgyűrűjének részeként fejlődik tovább, részét képezve az ország dinamikus zónáinak.

Indoklás: A megye Duna-Tisza-közi részén – és részben a Tisza-tónál – található a dinamikusabb térségek és a társadalmi-gazdasági élet szervezőközpontjai. Ezen térségek dinamikájának fenntartása a megye fejlődése szempontjából alapvető érdek. Elő kell segíteni a budapesti metropolisz térséghez való kapcsolódások erősödését. A folyamatosan bővülő gazdaság mindenkori szükségletei kielégítését segítheti elő a köz- és üzleti szféra szereplőinek új típusú együttműködése, amely elsősorban a folyamatok szabályozottabbá tételére irányulhat. Így az egyes települési önkormányzatok felé megfogalmazott igények finanszírozhatók és ütemezhetők lehetnek.

T2) FELZÁRKÓZÓ TISZÁNTÚLI TÉRSÉGEK:

- a megye tiszántúli részén a térségi pólusok erősítése következtében fokozatosan csökken a „lassú zónák” kiterjedése,
- Mezőtúr térségében, a Nagykunságban és a Tisza-tó környékén összhangba kerül a népesség megtartó és -eltartó képesség.

Indoklás: A megye tiszántúli felének nagyobb hányada jellegzetes belső periféria. A rendszerváltás után bekövetkezett nemzetközi tranzitforgalom átrendeződése miatt ez még tovább is erősödött. Ezt jelképezi, hogy az ország egyik legelmaradott térsége a Kunhegyesi járás. A várhatóan kialakuló új fejlődési tengelyek ismét fel fogják tární a megye döntő részét, lehetőséget adva a belső periféria jelleg felszámolására. A csaknem önellátó jellegű úgynevezett „lassú zónák” területe csökkenhet, továbbá új funkciókat kaphatnak a természetközeli rekreációs tevékenységek kibontakoztatásával. Ez elősegíti az elvándorlás csökkenését és emeli térség népességeltartó képességét.

T3) FORMÁLÓDÓ TISZA-ÖKORÉGIÓ:

- a Tisza-mentén, egy nemzetközi együttműködés részeként megvédésre és fejlesztésre kerül a természeti környezet és számottevően csökken a környezeti kockázat, bővül a turizmus és fejlődik a helyi gazdaság,
- Szolnok város általános fejlődése révén fokozatosan válik a Tisza fővárosává.

Indoklás: A megye Tisza völgyében való központi fekvése és a Tisza-tavi víztározó megléte predestinálja, hogy egy valós térségi érdeken alapuló nemzetközi együttműködés kialakítására szülessen kezdeményezés. Ez biztosíthatja a környezeti és árvízvédelmi kockázatok csökkenését, a táj- és ártéri gazdálkodás, valamint a természetközeli turizmus kiterjesztését, hozzájárulva az itt élők gyarapodásához.

S1) ÉPÍTŐ MUNKA:

- a foglalkoztathatóság és a foglalkoztatás folyamatos fejlesztése a gazdaság szükségleteihez igazítva, a munkavállalás ösztönzése a társadalmi és területi különbségek csökkentéséért,
- tudatos a népesség munkavállalásának erőteljes ösztönzése a társadalmi problémák kezelése érdekében.

Indoklás: A területi különbségek csökkentése, a társadalmi felzárkózás és integrálódás alapvetően a foglalkoztatás folyamatos bővítésén keresztül érhető el. A népesség munkavállalási hajlandóságának ösztönzése térségileg eltérő megközelítést igényel – különösen igaz ez a jelentős népesség-átszuktúrállódáson áteső településekre –, amelyben meghatározó a közsféra és a települési önkormányzatok szerepvállalása. A munkába állás legfontosabb feltétele a lakosság iskolázottságának és képzettségének fejlesztése, valamint az egészségügyi állapotának folyamatos minőségi javítása.

S2) ÉRTÉKŐRZŐ TÁJHASZNÁLAT:

- megújuló agrárium, fenntartható környezet,
- a megye kedvező mezőgazdasági adottságai és termelési hagyományai alapján fenntartható tájhasználat alakul ki.

Indoklás: A megye természeti adottságai egyértelműen determinálják a környezeti fenntarthatóság alapcélként való kezelését. Ez a táj és – az országosan is kiemelkedő volumenű – termőtalaj tudatos és folyamatos hasznosítását teszi szükségessé. Rövid távon mindez indokolttá teszi az agrárgazdaság öntözési bázison alapuló megújítását és a turizmus természetközeli formáinak folyamatos preferálását. Ezek bővítik a lakosság jövedelemszerzési lehetőségeit is.

S3) VONZÓ TELEPÜLÉSEK:

- a kiépült infrastruktúra, a megújult épületállomány, az energiahatékonyság, a kedvező elérhetőség és a jelentős zöldterület minden település jellemzőjévé válik.

Indoklás: A megyei városainak és községeinek településképe ma még sok hiányosságot mutat. Különösen igaz ez a településközpontokra. A településkép folyamatos fejlesztéséhez szorosan kötődik az elmúlt 30 évben megvalósult közüzemi infrastruktúra, belterületi úthálózat, valamint a közintézmények fokozott ütemű felújításának erőteljesebb folytatása. Ez energiahatékonysági szempontból is fontos feladat. Mindez hozzájárul az ott élők életminőségének javításához, a település komfortosabbá válásához és nem utolsósorban – kiegészülve a helyi értékekre alapozott turisztikai attrakciókkal – a szabadidő minőségi eltöltésén keresztül a helyi turizmus felpozícionálásához.

S4) ÉRVÉNYESÜLŐ KÖZAKARAT:

- a helyi közösségek érdemben formálják a fejlesztéseket, szoros partnerségben az önkormányzattal, így biztos alapjai a felzárkózásnak.

Indoklás: A megye adottságain és lehetőségein alapuló fejlesztési célkitűzések az elkövetkezendő időszakban jellemzően a településekhez és a kistérségekhez fognak kötődni. Így a forrásfelhasználás elsősorban helyi szinten valósul meg. Mindez lehetőséget ad a lakosság és a helyi önszerveződő csoportok erőteljesebb bevonására a célok megfogalmazásába és megvalósításába, továbbá generálhatja a lakossági kezdeményezés karakteresebb megjelenítését is. A helyi közakarati megnyilvánulásának a helyi önkormányzatok proaktív magatartása biztosíthatja a kellő becsatornázódást. Ennek megléte és minősége a népességmegtartás egyik meghatározó tényezője lesz.

H1) HÁLÓZATOSODÁS:

- az önszerveződés és az együttműködés erősítése, formalizálódása a társadalmi-gazdasági élet minden területén, építkezve az új technológiákra (digitalizáció, robotizáció).

Indoklás: A változó világ – globalizáció-lokalizáció, offline-online életterek, klímaváltozás, világjárványok – természeti, társadalmi és gazdasági kihívásai tovább ösztönzik az önszerveződés és együttműködés új horizontális formáinak és korszerű technológiák megjelenését az élet minden terén. A hálózatosodás a gyors ismeret- és tapasztalatbővítésen keresztül elősegíti a kihívásokra adandó jó megoldási módokat és válaszokat. Ezért az együttműködés erősítése minden területen elkerülhetetlen és egyben elvárás is.

H2) BŐVÜLŐ FOGLALKOZTATOTTSÁG:

- az aktív korú népesség munkába állásának elősegítése a társadalom és a gazdaság minden szegmensében.

Indoklás: Az értékteremtő munka és a társadalmilag hasznos tevékenység a területi és társadalmi felzárkózás alapja. Ezért általános elvárás a foglalkoztatottság minden területen történő lehetőség szerinti bővítése.

H3) NÖVEKVŐ ENERGIAHATÉKONYSÁG:

- hozzájárulás az országos megújuló energiahasznosítási arány és energiahatékonyság növeléséhez a klímaváltozás hatásainak csökkentése érdekében.

Indoklás: A változó klímához való alkalmazkodás egyik legjelentősebb területe a megújuló energiák hasznosítása és az energiahatékonyság növelése. Ma már minden felújítási és fejlesztési tevékenység elvárt követelménye. Elő kell segíteni az energiahatékonyság követelményének mindennapi rutinná válását.

H4) HOZZÁJÁRULÁS A FENNTARTHATÓSÁGHOZ:

- általános elvárás minden fejlesztés keretében a működési és környezeti fenntarthatóság kiemelt kezelése.

Indoklás: A megye környezeti állapota és jövőbeni fejlődése természetszerűvé kell, hogy tegye a mindenféle szempontú fenntarthatóság biztosítását.

A CÉLRENDSZER ÁLTALÁNOS INDOKLÁSA

Jász-Nagykun-Szolnok megye mai valósága lényegében leképezi napjaink Magyarország társadalmi, gazdasági és környezeti állapotát. Vagyis jellemzői, lehetőségei és megoldandó problémái azonosak az országokkal. Így a megye jellemzői:

- számában fogyó, öregedő és gyenge egészségű népesség,
- jelentős mértékű az elvándorlás,
- átlagos képzettség és hasznosítható szaktudás,
- számottevő területi különbségek a keleti és a nyugati megyerészek között,
- fejlődő nemzetközi tulajdonú ipar, amely alkalmazott innovációra és betanított munkára épül,
- alacsony hozzáadott értéket előállító gazdaság, amely zömmel exportra termel viszonylag kis haszonnal,
- a termelő kapacitás számottevő és bővül, a foglalkoztatási mutatók tartósan javulóak, a bérek területi összevetésben is felzárkózást mutatnak,
- belső tőkehiány, alacsony megtakarítási és felhalmozási hányad,
- a természeti és környezeti adottságok kiválóak, de erőteljes a környezeti kitétség és közepes színvonalú az agrárágazat,
- az infrastruktúra kiépülése a közutak és a belterületi utak kivételével a közeljövőben befejeződik, jellemzői átlagosak,
- a területi elhelyezkedés ellenére intenzívek a nemzetközi kapcsolatok,
- ellentmondásos kapcsolódás a dinamikus pólusokhoz.

Mindezek egy fokozatosan, de nem azonos mértékben és ütemben dinamizálódó megye képét vetítik elénk, ahol a területi és társadalmi különbségek a foglalkoztatáson keresztül számolhatók fel. A minden irányú nyitottság kockázatot, de egyben értéket és lehetőséget jelent, ha kooperációra ösztönöz.

III. CÉLRENDSZER KOHERENCIÁJÁNAK VIZSGÁLATA

1) Belső koherencia

Az alábbi táblázat szemlélteti a célrendszer céljainak kapcsolódását:

ÁTFOGÓ CÉLOK – 2030

A1) Bővülő gazdaság	T1) Új növekedési övezet	T2) Felzárkózó tiszántúli térségek	T3) Formálódó Tisza- Ökorégió	S1) Építő munka	S2) Értéktörző tájhasználat
A2) Éltető és élhető környezet	T3) Formálódó Tisza- Ökorégió	S2) Értéktörző tájhasználat	S3) Vonzó települések	S4) Érvényesülő közakarat	
A3) Emelkedő közjó	S1) Építő munka	S2) Értéktörző tájhasználat	S3) Vonzó települések	S4) Érvényesülő közakarat	

STRATÉGIA CÉLOK – 2027

T1) Új növekedési övezet	T3) Formálódó Tisza- Ökorégió	S1) Építő munka	S2) Értéktörző tájhasználat	S3) Vonzó települések	S4) Érvényesülő közakarat
T2) Felzárkózó tiszántúli térsegek	T3) Formálódó Tisza- Ökorégió	S1) Építő munka	S2) Értéktörző tájhasználat	S3) Vonzó települések	S4) Érvényesülő közakarat
T3) Formálódó Tisza-Ökorégió	T1) Új növekedési övezet	T2) Felzárkózó tiszántúli térsegek	S2) Értéktörző tájhasználat	S3) Vonzó települések	S4) Érvényesülő közakarat
S1) Építő munka	T1) Új növekedési övezet	T2) Felzárkózó tiszántúli térsegek	T3) Formálódó Tisza- Ökorégió	S3) Vonzó települések	
S2) Értéktörző tájhasználat	T1) Új növekedési övezet	T2) Felzárkózó tiszántúli térsegek	T3) Formálódó Tisza- Ökorégió	S3) Vonzó települések	
S3) Vonzó települések	T1) Új növekedési övezet	T2) Felzárkózó tiszántúli térsegek	T3) Formálódó Tisza- Ökorégió		
S4) Érvényesülő közakarat	T1) Új növekedési övezet	T2) Felzárkózó tiszántúli térsegek	T3) Formálódó Tisza- Ökorégió	S3) Vonzó települések	

A horizontális célok jellegükből adódóan minden átfogó és stratégiai célhoz kapcsolódnak.

Megállapítható, hogy a stratégiai célok jól illeszkednek az átfogó célokhoz, nagymértékben segítve érvényesülésüket. A stratégiai célkitűzések belső kapcsolatrendszerre is igen szorosnak mondható, vagyis a célok egymásra építkezve erősítik egymást.

2) Külső koherencia

A hatályos releváns országos tervdokumentumok és a megyei célkitűzések kapcsolatrendszerét az alábbi ábra tartalmazza:

Megnevezés	T1) Új növekedési övezet	T2) Felzárkózó tiszántúli társégek	T3) Formálódó Tisza- Ökorégió	S1) Építő munka	S2) Értéktörző tájhasználat	S3) Vonzó települések	S4) Érvényesülő közakarat
Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió	X	X	X	X	X	X	
Országos Területrendezési Terv	X	X	X		X	X	
Program a Versenyképesebb Magyarországgért	X	X		X		X	
Nemzeti Reformprogram						X	X
Magyar Mikro-, Kis- és Középvállalkozások Megerősítésének Stratégiája 2019-2030	X	X	X	X			X
Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2030			X	X	X	X	
Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia	X	X	X	X	X	X	X
Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (2018-2030)	X	X	X		X		X
Nemzeti Tárgystratégia (2017-2026)	X	X	X		X		X
Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II.				X		X	X
Nemzeti Közlekedési Infrastruktúra-fejlesztési Stratégia 2014-2030	X	X				X	X

Megállapítható, hogy a koncepció stratégiai célkitűzései meghatározóan igazodnak a hatályos országos tervdokumentumokhoz.

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (OFTK) és a megyei célkitűzések kapcsolódása:

Megnevezés	Értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés	Népességi fordulat, egészséges és megújuló társadalom	Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme	Térségi potenciálokra alapozott fenntartható térszerkezet
T1) Új növekedési övezet	X	X		X
T2) Felzárkózó tiszántúli térségek	X	X		X
T3) Formálódó Tisza-Ökorégió			X	X
S1) Építő munka	X	X	X	
S2) Értékőrző tájhasználat		X	X	
S3) Vonzó települések			X	X
S4) Érvényesülő közakarat			X	X

Az OFTK átdolgozás alatt lévő dokumentumában körvonalazódó új célkitűzések jól fedik le a megoldandó társadalmi, gazdasági és területi problémákat. Jász-Nagykun-Szolnok megye stratégiai céljai kapcsolódásainak vizsgálata során megállapítható, hogy a megyei célok legszorosabban a „Természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme”, valamint a „Térségi potenciálokra alapozott fenntartható térszerkezet” nemzeti célkitűzésekhez kapcsolódnak. Mindez visszaigazolja a megye gazdaságának súlyát, a lakosság viszonylag jó szakképzettségét és a megfogalmazott „öko-megye” kialakításának megkezdését, illetve az erőteljes kelet-nyugati térszerkezeti különbségek megkezdendő mérséklését.

IV. TERÜLET FELHASZNÁLÁS, ERŐFORRÁS-GAZDÁLKODÁS MEGYEI ELVEI - 2030

Az ezredfordulót követően felgyorsult környezeti és társadalmi változások nyomán kiemelten kezelendő területek az alábbiak:

1. Az erőforrások védelmének elve

- 1.1. A kijelölt, de még fel nem használt lakó- és gazdasági területek használatának előnyben részesítése a zöldmezős területhasználat helyett.
- 1.2. Előnyben kell részesíteni a nem, vagy csak nehezen megújuló helyi erőforrások (termőföld, természetes, illetve természetközeli állapotú területek, tájkép) védelmét szolgáló területhasználatot.

Ezen belül kiemelten kell kezelni:

- a meglévő utak felhasználását új nyomvonalak kijelölése helyett,
- kijelölt, de még nem használt fejlesztési területek szükségességének összehangolt felülvizsgálatát,
- a felszíni vizek évszakok közötti kiegyenlítő tárolását,
- a jó minőségű szántóföldek megőrzését, más célú hasznosítástól való védelmét,
- a táj többi alkotóelemével összhangban lévő erdőterületek növelését,
- a felszín alatti vízbázisok védelmét és kímélő hasznosítását, a mélységi vízkivétel helyett az integrált belvízelvezető- és mezőgazdasági vízpótlórendszerek előtérbe helyezésével.

2. A térségi gondolkodást erősítő, hatékony és fenntartható térségi rendszereket kialakító térhasználat-szervezés elve

- 2.1. Előnyt kell élvezniük a helyi erőforrásokat minél sokoldalúbban hasznosító, a környezetbe illeszkedő, az anyag, az energia, az információ és a tudás áramlását minél hosszabban az adott térségben tartó, valamint a város-vidék munkamegosztást kibontakoztató kezdeményezéseket.
- 2.2. A fejlesztések járuljanak hozzá a lakossági lakó-, üdülő- és munkahelyiül szolgáló táj megismeréséhez, erősítsék a táji, környezeti értékek fenntartásával szembeni tudatosságot és felelősséget.
- 2.3. Elő kell segíteni a közös településüzemeltetésre szerveződő együttműködések elterjedését.
- 2.4. Törekedni kell a települések területkínálatának összehangolására.
- 2.5. Kooperáción alapuló folyamat során, komplex fejlesztési programok keretében szükséges kidolgozni a megyei turisztikai kínálat egymásba fűződő és egymást kiegészítő elemeiből felépítendő rendszerét.

3. A személy-, anyag- és energiamozgatás időigényét csökkentő és fenntartható módon kielégítő térhasználat-szervezés elve

- 3.1. Helyi termelés, -feldolgozás, szolgáltatások és a helyi piacok belső kapcsolatainak fejlesztése.
- 3.2. Törekedni kell az utazási, szállítási kényszer és idő csökkentését, valamint a fenntartható és biztonságos utazási, szállítási módok elterjedését elősegítő térhasználat kialakítására.

Ezen belül kiemelten kell kezelni:

- a külső tényezőktől független gazdálkodás arányának növekedését,
- az autonóm települések, térségek kialakulását szolgáló területhasználatot.

4. A lakosság egészségmegőrzését és veszélyeztetettségének csökkentését szolgáló térszerkezet alakításának elve

- 4.1. A már meglévő és a rendszeresen megjelenő veszélyek elleni komplex tevékenységen belül növelni kell a megelőzésre és az alkalmazkodó képesség növelésére fordított arányt.
- 4.2. Támogatni kell az országos viszonylatban is kiemelkedően magas parlagfű-fertőzöttség elleni folyamatos összehangolt tevékenységet, a szennyezett területek visszaszorítását.
- 4.3. Előtérbe kell helyezni a levegő szennyezettségét csökkentő gazdaságfejlesztést.
- 4.4. Elő kell segíteni a komplex tájgazdálkodás elterjedését.

Ezen belül kiemelten kell kezelni:

- a környezet- és humánegészségügyi szempontból szennyezett területek rekultivációját,
- az ivóvízbázisok védelmét.

5. A helyi értékek megőrzését és az azokhoz való hozzáférést biztosító térhasználat-szervezés elve

- 5.1. Biztosítani kell a közkinccset képező természeti és kulturális értékek, valamint az ezekhez kapcsolódó rendezvények helyszínének fenntartható módon történő elérhetőségét, akadálymentesítését.
- 5.2. A fejlesztések hely kiválasztásának a fenntarthatóságot és az értékmegőrzést egyaránt szolgálnia kell.

Ezen belül kiemelten kell kezelni:

- a felszín alatti és felszíni vizeink védelmét, fontosságának társadalmi elismertségét,
- az arra alkalmas területeken az ártéri- és a megújított fokgazdálkodás, valamint a pusztai tájgazdálkodás elterjedését szolgáló területhasználatot.

V. TÉRSZERKEZETI JÖVŐKÉP - 2030

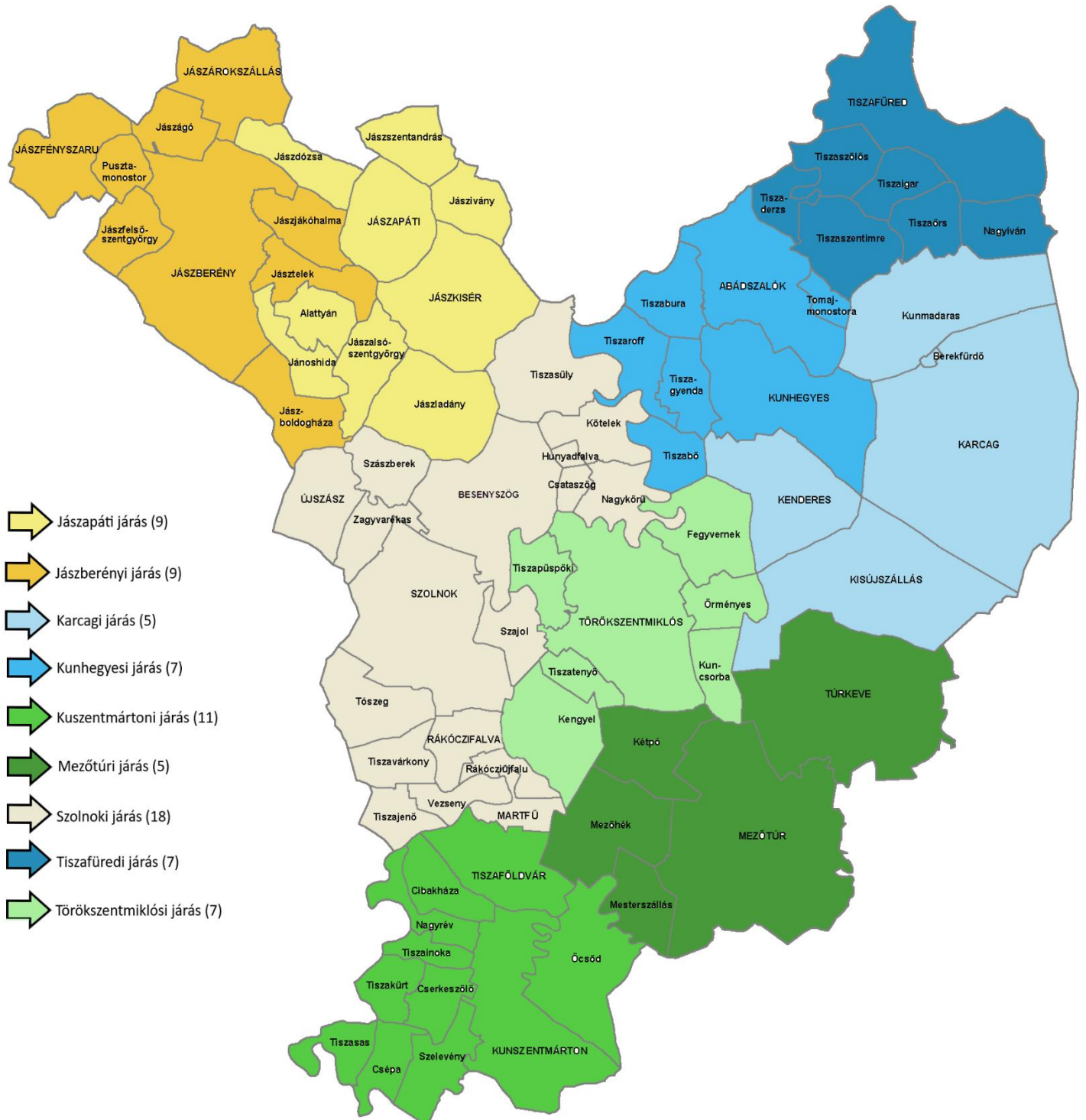
- a) Szolnok Megyei Jogú Város és településegüttese, valamint a Felső-jászsági ipari agglomeráció a jövőben is a megye regionális pólusai, a többi térségben pedig a gazdaság fejlődésének eredményeként megerősödnek a helyi adottságoknak megfelelő térségi centrumok.
- b) A Felső-jászsági ipari agglomeráció és Nagykáta, Hatvan, Gyöngyös vonzáskörzete új növekedési zónát alkotva a metropolisztérség részévé válik. A Jászságban a Jászfényszaru-Jászárokszállás-Jászberény ipari háromszög sokszöggé bővül Jászapáti és Jászkisér bekapcsolódásával. A területi munkamegosztás elmélyülése nyomán növekszik a térség városias jellege. A Felső-Jászság elektronikai-, háztartási gép- és élelmiszeripara továbbra is a megye húzóágazata, beszállítói hálózata döntően megyei székhelyű vállalkozásokból áll. A térségben létrejön egy regionális jelentőségű innovációs központ.
- c) Szolnok-Cegléd-Kecskemét központokkal az M8 tengely mentén – a Közép-Alföldön – kialakul egy nemzetközi jelentőségű gazdasági pólus térség. Szolnok a hazai vasúti járműgyártás központjává fejlődik, Törökszentmiklós fokozatosan a hazai mezőgazdasági gépgyártás és mezőgazdasági gépipari innováció egyik meghatározó centrumává válik, Martfű és Tiszapüspöki élelmiszerfeldolgozó kapacitásai továbbra is biztos alapjai a megye mezőgazdaságának. Az M4 szolnoki északi elkerülője új területeket tár fel az iparfejlesztés számára, amely újabb nemzetközi és hazai szereplők számára ad betelepülési és növekedési lehetőséget.
- d) Budapest metropolisztérséghez szorosan kapcsolódik a Jászság és a Szolnok-Törökszentmiklós-Martfű vonzáskörzete az M3, M4 és M5 autópályák, a 100. sz., a 120. sz. vasúti fővonalak, valamint a „csapágyvárosok” rendszerében az M8, M32 gyorsforgalmi utak, a 32. sz. főút és a 82. sz. vasútvonal által feltárva.
- e) A megye meghatározó súlyt képvisel az Északkelet-Magyarországi Gazdaságfejlesztési Zónában a Szolnok-Debrecen gazdasági tengely megerősödése révén, a kiépült M4-re és a megújult 100-as vasútvonalra alapozódva.
- f) A gazdasági bázis új eleme a gyógyfürdők (Berekfürdő, Kisújszállás, Tiszafüred, Karcag, Túrkeve, Mezőtúr, Cserkeszlő) szolgáltatásai iránt növekvő a kereslet.
- g) Az agrárium és annak kiszolgáló, feldolgozó létesítményeinek fejlesztésével stabil gazdasági bázis jön létre. A Nagyunság szerepe fokozatosan minden téren megerősödik a Szolnok – Szajol - Törökszentmiklós – Kisújszállás – Karcag tengely megközelíthetőségének (M4) kiépülésével.

- h) Az M44 gyorsforgalmi út kiépülésével erősödik Kunszentmárton térsége gazdasági-logisztikai szerepe a négy megyeszékhely – Kecskemét, Szolnok, Szeged, Békéscsaba – vonzásának peremén.
- i) Az önálló kiemelt turisztikai térséggé vált Tisza-tavi régió az ország keleti felének elsődleges rekreációs zónája (Abádszalók, Berekfürdő, Karcag, Tiszafüred centrumokkal). A turisztikai régió szorosan együttműködik a Debrecen-Hortobágy-Hajdúszoboszló térséggel és az Eger-Bükk turisztikai célterülettel.
- j) A Tiszazug és Mezőtúr térsége a kialakuló Körös-menti együttműködésben fontos agrár- és turisztikai zóna. A térség turisztikai központja Cserkeszőlő. Mezőtúr, Szarvas és Szentés az agrár- és vidékfejlesztés oktatási, kutatási bázisává fejlődik. Újraindul Mezőtúron a felsőfokú agrárképzés, továbbfejlődik Mezőtúron a vetőmagkutatás és -termelés, kibővülve az agrárinnováció IT eszközökkel támogatott fejlesztési központjává.
- k) A belső perifériák – Kunhegyes térsége, Tiszazug, Szolnoktól északra fekvő Tisza-menti települések – kapcsolatai bővülnek a városokkal. Ezt a megújuló közösségi közlekedés és a bővülő infokommunikációs rendszerek és a munkaerő mobilitást biztosító felújított alsóbbrendű úthálózat is szolgálják. A térségi központok foglalkoztatási szerepe a felhagyott üzemek barnamezős rehabilitációjával érdemben bővül.
- l) A Tisza-mentén az árvízbiztonság teljes kiépítésével párhuzamosan kialakul egy nemzetközi ökorégió. A megye tájgazdálkodási tudásközponttá válik. A Zagyva folyó megújult vízrendszere a mezőgazdaság diverzifikálásának és a rekreációs kínálat bővítésének fontos eleme lesz. Az agrárgazdaság az adottságok jobb hasznosítása révén fontos szerepet kap a helyi élelmiszer- és energetikai ellátásban.
- m) A megye vállalkozásai és intézményhálózata fontos lépéseket tesznek a szén-dioxid-kibocsátás csökkentés, a megújuló energiaforrásokra való áttérés, az energiahatékony termelés és a szennyezőanyag kibocsátás jelentős csökkentése érdekében, ezáltal élhetőbbé és vonzóbbá válnak a megye települései.

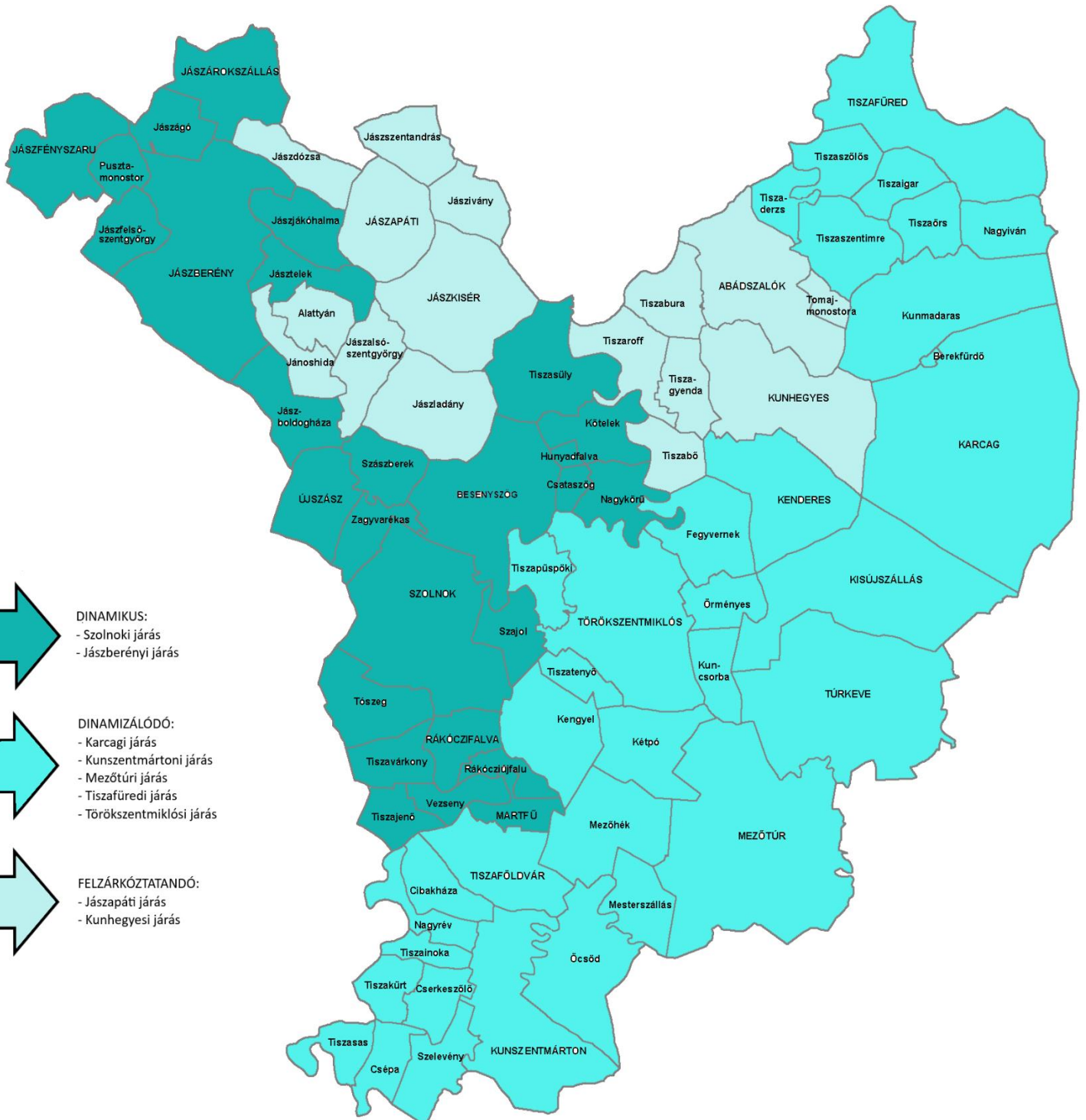
A fentiek alapján a megye járásai a következő fejlődési utat járhatják be:

- **dinamikus** Szolnoki járás, Jászberényi járás,
- **dinamizálódó** Karcagi járás, Kunszentmártoni járás, Mezőtúri járás, Tiszafüredi járás, Törökszentmiklósi járás,
- **felzárkóztatandó** Jászapáti járás, Kunhegyesi járás.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYE 9 JÁRÁS

JNSZM 2030
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Konceptió 2021-2030
 Jövőkép – Fejlődési utak

Jász-Nagykun-Szolnok megye térszerkezeti jövőképe
I.
Kelet – nyugati fejlődési tengelyek

Jász-Nagykun-Szolnok megye térszerkezeti jövőképe
II.
Észak – déli fejlődési tengelyek

VI. JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYE JÁRÁSAINAK FEJLESZTÉSI IRÁNYAI

Jászberényi járás:

- A térség gazdasági dinamizmusának fenntartása
- Növekedési zóna szervezése a Dél-hevesi térséggel együttműködve és regionális innovációs központ alapítása
- A települések városias jellegének és lakófunkcióinak erősítése
- A Jászberényi Campus fejlesztése, a térség gazdaságának igényeihez igazodó képzési struktúra kialakítása
- A Zagyva folyó komplex vízgazdálkodási fejlesztése
- Szolnok-Hatvan tengely erősítése közlekedésfejlesztéssel és a településközi együttműködés fokozásával

Jászapáti járás:

- A komplex programmal támogatandó elmaradott járás átfogó fejlesztési programjának kidolgozása
- A térség iparának foglalkoztatási fókuszú fejlesztése
- A Jászsági-főcsatorna megépítése
- A járás turisztikai kapacitásának bővítése a termálturizmus nagyvolumenű fejlesztésével és a Zagyva-menti ökoturisztika továbbépítésével
- Összehangolt közmű- és településkép fejlesztés
- Szegregációk és telepek felszámolása
- Térségspecifikus humán erőforrás fejlesztés (életmód, életvitel, képzés, szakképzés)
- A térség külső és belső elérhetőségének fejlesztése

Karcagi járás:

- Karcag város megyén belüli „harmadik pólus” szerepének erősítése
- A kunmadarasi repülőtér végleges hasznosítása
- A járás településein – a felhagyott ipari területeket is igénybe vevő – munkahelyteremtési fókuszú iparfejlesztés
- A térség agrárgazdaságának megújítása
- Élelmiszeripar összehangolt fejlesztése
- A járás turisztikai kínálatának fejlesztése (termálturizmus, Horthy örökség)
- A Nagykunsági öntözőrendszer komplex fejlesztése
- Termálfürdők – reumatológiai kezelések – fejlesztése
- A térség elérhetőségének fejlesztése

Kunhegyes járás:

- A komplex programmal támogatandó elmaradott járás átfogó fejlesztési programjának kidolgozása
- Foglalkoztatási fókuszú gazdaságfejlesztés a felhagyott iparterületek hasznosításával
- Abádszalók turisztikai szerepének újrapozicionálása
- Összehangolt közmű- és településkép fejlesztés
- Szegregációk és telepek felszámolása
- Térségspecifikus humán erőforrás fejlesztés (életmód, életvitel, képzés, szakképzés)
- Gyermek- és köznevelési intézmények összehangolt fejlesztése
- A térség elérhetőségének fejlesztése

Kunszentmártoni járás:

- Az M44-hez kapcsolódóan a térségi logisztikai szerepének erősítése
- Cserkeszőlő önálló turisztikai célterületté fejlesztése
- A térség iparának foglalkoztatási fókuszú fejlesztése
- A kistelepülések hiányzó infrastrukturális elemeinek kiépítésével a lakófunkcióik kiterjesztése
- A településközi munkamegosztás erősítése Tiszakécske – Csongrád – Szentes – Szarvas városokkal
- A térség elérhetőségének fejlesztése

Mezőtúr járás:

- Mezőtúr térségi szerepének erősítése (beleértve a felsőfokú képzés újraindítása lehetőségének vizsgálatát, a művésztelep fejlesztését és a kórház működésének stabilizálását)
- Mezőtúr-Szarvas Hármas-Körös-híd megépítése
- Túrkeve városias jellegének erősítése
- A járás aprófalvai lakófunkcióinak fejlesztése

Szolnok járás:

- Solnok Megyei Jogú Város ipari hagyományaira és kedvező közlekedésföldrajzi fekvésére alapozó gazdaságfejlesztés
- Iparfejlesztési elképzelések összehangolása
- A solnoki településeggyüttes és a megyeszékhely kapcsolatainak átfogó erősítése (közlekedésfejlesztés, közlekedésszervezés)
- Elővárosi tömegközlekedés kialakítása és lakófunkciók erősítése
- Solnok, Csáklya úti Tisza-híd és a kapcsolódó települési elkerülő szakaszok megépítése
- A Solnoki járás északi felén elhelyezkedő Besenyszög mikrotérség összehangolt fejlesztése, beleértve a Besenyszög – Hunyadfalva új összekötőút megépítését

Tiszafüredi járás:

- A Tisza-tavi turisztikai szezon meghosszabbítását szolgáló fejlesztések, 12 hónapos turisztikai kínálat kialakítása
- Szálláshelykínálat minőségi és mennyiségi fejlesztése
- Az együttműködés erősítése a Hortobággal és Eger térségével
- A járási székhely az üzleti infrastruktúra fejlesztése
- A térségben a helyi gazdaság fejlesztése
- Hiányzó közművek kiépítése és összehangolt településkép fejlesztés
- A járás külső és belső elérhetőségének javítása
- Tisza-tavi kerékpárúthálózat összekapcsolása más térségi kerékpárúthálózatokkal

Törökszentmiklósi járás:

- Törökszentmiklós váljon a hazai mezőgazdasági gépgyártás egyik központjává
- A térség ipari szerepének erősítése a Szolnoki településeggyüttessel való együttműködés fokozásán keresztül
- A járási székhely közigazgatási szerepének és intézményrendszerének erősítése
- Összehangolt közmű- és településfejlesztés
- A térség külső és belső elérhetőségének átfogó fejlesztése

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK MEGYE

Kedvezményezett járások

290/2014. (XI.26.) Korm. rendelet

VI. MEGYEI FEJLESZTÉSI PRIORITÁSOK

A 2021-2027-es uniós fejlesztési ciklusra vonatkozóan a konkrét megyei fejlesztési irányok a következők:

P1) NÖVEKVŐ VERSENYKÉPESSÉG

P2) NÉPESSÉGMEGTARTÁS – TÁRSADALMI FELZÁRKÓZÁS

P3) KEDVEZŐ ÁLLAPOTÚ KÖRNYEZET

P4) VONZÓ – ÉLHETŐ TELEPÜLÉSEK

P5) KIEGYENLÍTETTEBB TÉRSZERKEZET

A stratégiai célkitűzések és a fejlesztési prioritások kapcsolatát az alábbi ábra szemlélteti:

Megnevezés	P1) NÖVEKVŐ VERSENYKÉPESSÉG	P2) NÉPESSÉGMEGTARTÁS – TÁRSADALMI FELZÁRKÓZÁS	P3) KEDVEZŐ ÁLLAPOTÚ KÖRNYEZET	P4) VONZÓ – ÉLHETŐ TELEPÜLÉSEK	P5) KIEGYENLÍTETTEBB TÉRSZERKEZET
T1) Új növekedési övezet	X				X
T2) Felzárkózó tiszántúli térségek	X				X
T3) Formálódó Tisza- Ökorégió			X		X
S1) Építő munka	X	X			
S2) Értékőrző tájhasználat	X	X	X	X	
S3) Vonzó települések	X	X	X	X	
S4) Érvényesülő közakarat		X	X	X	

VII. 2021-2027 MEGYEI FEJLESZTÉSI IRÁNYOK RÉSZLETEZÉSE

1. PRIORITÁS

NÖVEKVŐ VERSENYKÉPESSÉG

INDOKLÁS: A megye az ország egyik legiparosodottabb megyéje, ahol az újérték 60%-ának előállítása a Felső-Jászságban koncentrálódik, alapvetően nagyvállalatok által létrehozva, viszonylag alacsony hozzáadott értékkel. Gondot jelent a térség elérése és a bővülő kapacitásokhoz a munkaerő biztosítása. Ugyanakkor a megyeszékhely körzetében és a tiszántúli részeken relatíve magas a munkanélküliség és gyenge gazdaság. A megye versenyképességének javítása érdekében ezen problémák kezelése mellett szükséges a kooperáció erősítése.

PRIORITÁSI FÓKUSZ:

- közúti és vasúti közlekedés fejlesztése,
- területileg differenciált, adottságokra épülő gazdaságfejlesztés.

FEJLESZTÉSI INTÉZKEDÉSEK:

P1.1 Elérhetőség javítása, kiemelten az M4 keleti irányú továbbépítése

Indoklás: A megye kedvező földrajzi fekvése ellenére a közúthálózatának jellemzői rendre az országos átlag alattiak, ennek felszámolásához nem elégséges a közúthálózat százalékos aránya szerint biztosított felújítási keret. A megyét érintő gyorsforgalmi úthálózat fejlesztése rendre átütemezésre került. A közlekedési kapcsolatok kiépítetlensége és minősége a megye gazdasági és társadalmi fejlődésének egyik legfontosabb korlátozó tényezője. Különösen igaz ez a megye nemzetközi kapcsolatrendszerét biztosító M4-es gyorsforgalmi útra. Az elérhetőség javítása egyaránt kiszolgálja az ipari parkok és iparterületek, valamint a települések erőteljesebb bekapcsolódását a gazdasági életbe és a megyére jellemző erőteljes kelet-nyugati ingázást, illetve lehetővé teszi a jászberényi és szolnoki térségi munkaerő-piacokon belül a munkába járás biztosítását. Ehhez szükséges a tömegközlekedés fejlesztése és új Tisza- és Hármas-Körös hidak építésének előkészítése is.

P1.2 Magasabb hozzáadott érték előállítás

Indoklás: A megyére alapvetően nemzetközi tulajdonú nagyvállalati struktúra jellemző, amelyhez viszonylag erőteljes beszállítói hálózat alakult ki. Ezek a vállalkozások meghatározóan a Felső-Jászságban koncentrálódnak. Kicsi az önálló végterméket előállító megyei székhelyű gazdálkodó szervezet száma. Ebből adódóan a hozzáadott érték előállítás sem kimagasló. A vállalati, termelési és térségi kapacitási koncentráció egyfajta kockázati tényező is. Mindezek kezelése szükségessé teszi a magasabb hozzáadott érték előállítását már rövid távon is, hogy a megye ipargazdaságának teljesítménye fenntartható és fokozható legyen.

P1.3 Növekedési zóna szervezése

Indoklás: A megyében az ipari új érték előállításának mintegy 60%-a a Felső-Jászságban (Jászárokszállás-Jászberény-Jászfényszaru városok térsége) történik. Ez a zóna területileg kapcsolódik Heves megye déli részéhez, Hatvan és Gyöngyös városok térségéhez. E három térségben nemzetközileg is kiemelkedő jelentőségű gazdasági tevékenység folyik. A befektetések folyamatosan növelik a térségek gazdasági kapacitását. Egyformán jellemző a helyi munkaerő hiánya és a számottevő térségi ingázás, a munkaerőhiány pótlására külföldi munkavállalók nagyarányú megjelenése. A folyamatosan bővülő gazdaság a kormányzati és az önkormányzati szervek számára új típusú kihívást jelent, amelynek kezeléséhez a közsféra nem rendelkezik kellő kompetenciával és anyagi erővel (pl. hatósági eljárások gyorsítása, távolsági ingázók számára szállás biztosítása, képzés-szakképzés, szabadidős és jóléti szolgáltatások fejlesztése). Szükséges az üzleti szereplők, a kormányzati és az önkormányzati közigazgatási szervek együttműködésének megerősítése, szervezetté tétele.

P1.4 Megyeszékhely és a tiszántúli térségek gazdasági súlyának emelése

Indoklás: A megyében a Felső-Jászságon kívül előállított ipari új érték mintegy fele-fele arányban a megyeszékhely településgyűjtésében (Szolnok-Törökszentmiklós-Martfű városok), valamint a tiszántúli kistérségekben (Karcag, Kunszentmárton, Mezőtúr, Tiszafüred városok) jön létre. Az országosan még viszonylag jelentős számú megyei munkanélküliség (12-14 ezer fő) nagyobb hányada is ezekben a térségekben koncentrálódik. Ezt példázza az is, hogy a megyei jogú városok közül tartósan csak Debrecenben és Salgótarjánban magasabb a munkanélküliség, mint Szolnokon. Ezen probléma megoldása érdekében szükséges a megyeszékhely és a tiszántúli kistérségek gazdasági súlyának növelése a foglalkoztatás feltételeinek bővítésével, amely a térség ipari parkjainak fejlesztését jelenti.

2. PRIORITÁS

NÉPESSÉGMEGTARTÁS - TÁRSADALMI FELZÁRKÓZÁS

INDOKLÁS: A megye gazdaságának fejlődése, a népességmegtartás erősítése és a társadalmi felzárkózás egyaránt a foglalkoztatás bővítéséhez, a munkába állás segítéséhez kötődik. Egyaránt biztosítani kell a Felső-Jászság és a megyeszékhely térsége bővülő gazdasága munkaerőigényének kiszolgálását és a tiszántúli térségben élő munkanélküliek munkába állítását. A munkaerő-piaci mozgásokhoz csak a képzett és egészséges munkaerő tud igazodni. Ennek feltétele az egészségügyi ellátás, a köznevelés, a szakképzés és a felsőfokú képzés minőségi fejlesztése.

PRIORITÁSI FÓKUSZ:

- versenyképesé váló munkaerő,
- területileg különbözően mérséklődő munkanélküliség és munkaerőhiány.

FEJLESZTÉSI INTÉZKEDÉSEK:

P2.1 Foglalkoztatás differenciált bővítése

Indoklás: A társadalmi felzárkózás stabil tartós alapja a foglalkoztatás. A megye különböző térségeiben eltérő módon kell viszonyulni a foglalkoztatás bővítéséhez. A megye nyugati felében meghatározó az egyre inkább jelentkező munkaerőhiány csökkentése, amelyet a meglévő és bővülő ipari kapacitása kiszolgálása indokol. A tiszántúli kistérségekben a még jelentős munkanélküli állomány munkába állítása jelent feladatot. Indokolt lenne, hogy a megye népességmegtartásának elősegítése érdekében a megyén belüli munkanélküliek lehetőleg megyén belül találjanak munkát. Ehhez a megyei és térségi foglalkoztatási paktumok tevékenységének hosszabb távú fenntartása teremthet alapot.

P2.2 Népeség egészségi állapotának és képzettségének javítása

Indoklás: A foglalkoztatás bővítésének, minőségi fejlesztésének és a megye népessége megtartásának alapvető feltétele az emberi munkaerő-forrás minőségi fejlesztése. Ez a gyakorlatban a megye népessége egészségi állapotának érzékelhető javítását és a képzettség emelését jelenti. A meglévő intézményrendszer alapvetően biztosítja ennek fizikai feltételeit, azonban szükséges a köznevelési és a szakképző intézmények tevékenységének összehangolása, épületállományuk felújítása, illetve az egészségügyi alap- és szakellátás preventív tevékenységének, valamint az ehhez kapcsolódó eszközállománynak a fejlesztése.

P2.3 Felsőfokú oktatás fejlesztése

Indoklás: A megyében felsőfokú oktatás megyén kívüli székhelyű intézmények keretében Szolnokon és Jászberényben történik. A megye gazdasága és a megye lakossága munkaerő-piaci versenyképességének érdekében indokolt a felsőfokú oktatás intézményeinek hosszú távú fenntartása és fejlesztése oly módon, hogy a képzési struktúrák alapvetően a megyében jelentkező igényekhez igazodjanak. Meg kell találni az egykori mezőtúri főiskola ingatlanjainak új funkcióját.

3. PRIORITÁS

KEDVEZŐ ÁLLAPOTÚ KÖRNYEZET

INDOKLÁS: Az Alföld közepén, folyók és csatornák által tagolt megye környezeti állapota kedvező. Az élővizekhez kötődnek a természetvédelmi területek és az erdők, viszonylag kis kiterjedéssel. Itt található az ország termőterületének ötöde, amelynek hasznosítása külterjes (a terület negyedében napraforgót, negyedében kukoricát, a többi területen zömmel gabonát termelnek). Az időjárási szélsőségek jellemzik – erőteljes árvíz, belvíz és aszály veszélyeztetettség. Mindezek a klímaváltozásra is utalnak. A természeti környezet sajátossága lehetővé teszi a mezőgazdasági és turisztikai hasznosítást, de megszabja annak irányát is, amely egyértelműen az értéket jelentő kedvező állapot jövőbeni fenntartása.

PRIORITÁSI FÓKUSZ:

- szennyeztelen környezet tudatos megőrzése,
- felkészülés a klímaváltozásra.

FEJLESZTÉSI INTÉZKEDÉSEK:

P3.1 Tájkonform mezőgazdaság- és turizmusfejlesztés

Indoklás: A megyében a tájhasználat alapvetően a mezőgazdasági tevékenység keretében történik és kialakult a felszíni vizekhez kötődően a természeti örökség idegenforgalmi hasznosítása. A megye kedvező környezeti állapotának megőrzése szükségessé teszi az agrártermelés ökológiai adottságokra alapozó, de fenntartható fejlesztését, különös tekintettel az öntözésfejlesztésre, valamint a pusztai és ártéri gazdálkodásra. A turizmus természetközeli ágazatainak fejlesztése a megyei vonzerőt jelentősen bővítheti, hozzájárulva a foglalkoztatás bővítéséhez és a rurális térségekben a népesség megtartásához.

P3.2 Megújuló energiák alkalmazása

Indoklás: A termelés és a háztartások működési költségeinek csökkentése és az általuk kibocsátott káros anyagok mennyiségének mérséklése indokoltá teszi a megújuló energiák alkalmazását, amelyre lehetőséget adnak a folyamatosan megjelenő korszerű technológiák. Elsősorban a megyében potenciálisan számba vehető megújuló erőforrások energiatermelésbe való bevonása és a lakossági energiafelhasználás korszerűsítése szükséges. Ezek nagymértékben hozzájárulnak a kedvező állapotú környezet megőrzéséhez.

P3.3 Klímavédelmi intézkedések

Indoklás: A megye földrajzi fekvése és időjárási jellemzői alapján fokozottan kitett a változó klíma hatásainak. A megye népessége megtartásának egyik fontos eszköze lesz a jövőben a változó klímához való alkalmazkodás. Ez elsősorban a mezőgazdasági termelés megújítását és a meglévő ár- és belvízvédelmi rendszerek szélsőségeket is kezelni tudó fejlesztését foglalja magába.

4. PRIORITÁS

VONZÓ – ÉLHETŐ TELEPÜLÉSEK

INDOKLÁS: A települési közüzemi infrastruktúra kiépítése alapvetően befejeződött, illetve elengedhetlenné válik az elmúlt évtizedekben kiépült hálózatok rekonstrukciója. Hasonló folyamatok játszódnak le a köztisztviselők ingatlanállományában is. A településkép és az épületállomány minősége összességében még sok tennivalót indukál. A népességcsökkenés mérsékléséhez szükséges a települések vonzóbbá tétele és modernizációja is. Ezek kisléptékű fejlesztések keretében, a lakosság és a helyi közösségek határozottabb bevonásával valósíthatók meg. Ez hozzájárulhat a turisztikai vonzerő megőrzéséhez és fejlődéséhez is.

PRIORITÁSI FÓKUSZ:

- települések modernizációja,
- kapcsolódás a Magyar Falu Programhoz.

FEJLESZTÉSI INTÉZKEDÉSEK:

P4.1 Átfogó településfejlesztés a helyi közösségek bevonásával

Indoklás: A megye települései, intézményei és közműellátottsága ugrásszerűen fejlődött az elmúlt évtizedekben. A kiépült hálózatok korszerűsítése hamarosan napirendre kerül. A megye épületállománya is számottevően korszerűsödött, azonban a településkép rendkívül heterogén és jellemzően nem hagyományőrző. A közművek, az épületállomány, a belterületi úthálózat jövőbeni megújítása lehetőséget ad a településkép színvonalának emelésére és a korábbi helyi jellegzetességek megjelenítésére. Ezen fejlesztések jellege és léptéke lehetővé és szükségessé teszi a helyi közösségek bevonását a társadalmi elfogadottság és mozgósítás érdekében.

5. PRIORITÁS

KIEGYENLÍTETTEBB TÉRSZERKEZET

INDOKLÁS: A megye településhálózata a Tiszához kötődően eltérő fejlettségű és eltérő lehetőségű részekből áll. Két regionális jellegű vonzásközpont alakult ki: a termelési-foglalkoztatási központ funkciójú Felső-Jászság és Szolnok Megyei Jogú Város. A tiszántúli belső perifériákon viszonylag gyengék a kistérségi központok. A területi különbségek csökkentése szükségessé teszi a települési funkciók egyértelműsítését, a járási és térségi központok szerepének növelését. Ennek a tevékenységsorozatnak egyik kulcseleme az országosan kiemelt Tisza-tavi turisztikai térség lehetőségeihez igazodó újrapozicionálása.

PRIORITÁSI FÓKUSZ:

- megyén belüli területi különbségek mérséklése.

FEJLESZTÉSI INTÉZKEDÉSEK:

P5.1 Településközi munkamegosztás elmélyítése

Indoklás: A megye településhálózata kialakultnak tekinthető. A két regionális pólus (Szolnok és Felső-Jászság) mellett indokolt a tiszántúli térségi központok és járási székhelyek funkcióinak és intézményrendszerének fejlesztése a kelet-nyugati kettészakadás mérséklése érdekében. Szükséges a településhálózati hierarchiához igazodóan az egyes települések funkcióinak (lakó, gazdasági, szolgáltató és igazgatási) és kapcsolatrendszerének feltárása, rögzítése a terület- és településfejlesztési források jövőbeni koncentráltabb és hatékonyabb hasznosításához. Kiemelt fontosságú a megyeszékhely településeggyüttesének a Felső-jászsági ipari agglomeráció és a Tisza-tavi települések összehangolt fejlesztésének fokozatos kialakítása.

P5.2 Tisza-tavi turisztikai térség kiemelt kezelése

Indoklás: Hazánk és a megye egyik ökoturisztikai központja az önálló Tisza-tavi régió. A mesterségesen kialakított természeti környezet jövőbeni turisztikai hasznosítása csak a terhelhetőséghez igazodóan történhet. Ennek felmérése alapján szükséges a vonzástényezők, a szálláshelyek és szolgáltatások minőségi fejlesztése. Kiemelkedő feladat a térség kibontakozó kerékpárturizmusának bővítése.

P5.3 Térségi felzárkóztatás – kiemelten a komplex programmal fejlesztendő járások problémáinak kezelése

Indoklás: A megyében a legrosszabb társadalmi-gazdasági mutatókkal rendelkező 2 térség a Jászapáti járás és a Kunhegyesi járás. A problémák kezelésére átfogó térségi felzárkóztatási programokat szükséges kidolgozni és végrehajtani. Ezekben elsősorban kezelni kell az erőteljesen átstrukturálódó népesség társadalmi felzárkóztatását és foglalkoztatását. Létre kell hozni a kidolgozandó programok végrehajtását irányító szervezeti struktúrát is. Célkitűzés, hogy a 2 járás mutatói erőteljesen közeledjenek a megyei átlaghoz, ennek érdekében szükséges a megyére dedikált források ide való koncentrációja is. Ezen túlmenően vannak olyan belső perifériák (Szolnoki járás északi része, Mezőtúr térsége és a Tiszazug), ahol szintén megyei koordinációval szükséges a problémák kezelése. A hatékony és valós területi felzárkózás elősegítéséhez indokolt a Megyei Önkormányzat direkt beavatkozása saját gazdaságfejlesztési célú projektek megvalósításával.

VIII. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZ- ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE

Jelen koncepció előkészítésének megalapozásában meghatározóak voltak a hatályos jogszabályok mellett a 2021-2027-es új Európai Unió fejlesztési ciklusra való felkészülés folyamatában a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közgyűlés 7/2018. (II.16.), 6/2019. (II.8.) és 31/2020. (VII.24.) számú határozataival elfogadott megyei dokumentumok, valamint a négy megyés Északkelet-Magyarországi Gazdaságfejlesztési Zónához – Creative Region – kapcsolódó másfél éves tervezési munka.

Hasznosításra került a Pénzügyminisztérium által 2018-ban és 2019-ben kidolgoztatott Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Szektor Terv-1 és Szektor Terv-2, illetve a 2019 elején, valamint a 2020 elején lefolytatott települési projektgyűjtés eredménye, továbbá a víziközmű üzemeltetőkkel és a Magyar Közút Zrt. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Igazgatóságával közösen lefolytatott projektgenerálás.

A Megyei Közgyűlés és Bizottságai Képviselői tematikus kérdőíves írásbeli válaszadással is elősegítették a közelmúlt folyamatainak értékelését. Ezen előkészítési munka lényegében egy új területfejlesztési koncepció kialakításának irányába mutatott.

A Megyei Közgyűlés határozataival elfogadott dokumentumokban megfogalmazott célrendszer továbbfejlesztése és egy új helyzetfeltárás és -értékelés kialakítása képezte alapját a jelen tervdokumentumnak.

A koncepció közvitára bocsátását a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közgyűlés 2020. november 13-án kezdeményezte, az elfogadása pedig 2021. márciusban várható.

A koncepció társadalmi és szakmai egyeztetése – közvitája – a 218/2009. (X.6.) Kormányrendeletben foglaltaknak megfelelően – a COVID-19 járvány második hulláma következtében kialakult helyzetet is figyelembe véve – döntően írásban végezhető el. Ennek figyelembevételével készült el a Partnerségi Terv.

A lefolytatott véleményeztetési eljárás keretében döntően a helyzetfeltárás pontosításához fogalmazódtak meg észrevételek és nem annyira a javaslattevő részhez. Jellemzően természetvédelmi, környezetvédelmi és vízügyi szervezetek tettek tételes észrevételeket. Ezek hasznosítása annak figyelembevételével történt meg, hogy a teljes tervezési eljárással készülő megyei területfejlesztési koncepciónak törekedni kell a különböző ágazatok bemutatásának és fejlesztési igényeinek dinamikus harmonizálására.

A koncepció kialakítása a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat és a Megyei Önkormányzati Hivatal eminens feladata. A koncepció testületi megalkotását 45 napos széles körű szakmai egyeztetés, Szolnok Megyei Jogú Város egyetértő határozathozatala és a Kormányzat jóváhagyása előzi meg.

A Megyei Területfejlesztési Koncepció végrehajtásának alapdokumentuma a Megyei Területfejlesztési Program, amely stratégiai és operatív részekből áll. Ez a program tartalmazza a koncepcióban megfogalmazott célkitűzésekhez szükséges projekteket és programokat, valamint számba veszi megvalósításuk költségigényét. A megyei célkitűzések és fejlesztési elképzelések ágazati és hazai operatív programból finanszírozható konkrét projektjeinek összegzése a Megyei Területfejlesztési Programnak feladata.

A Megyei Területfejlesztési Koncepció célkitűzéseinek megvalósítását hazai és uniós források szolgálják. Ezekről a tervezési időszakban még nem áll rendelkezésre végleges információ. Az önkormányzatok számára elérhető hazai területfejlesztési operatív program – az időközben ismertté vált megyére dedikált kerete – forrásfelhasználásának feltételeit a Megyei Integrált Területi Program fogja majd összegezni. Ennek kialakítása és megvalósítása a Megyei Önkormányzat feladata.

A kapcsolódó döntések meghozatala a Megyei Közgyűlés feladata, a szakmai feladatokat pedig a Megyei Önkormányzati Hivatal végzi.

Megyei Közgyűlési legitimációt nem igénylő, köztes döntések a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közgyűlés Tervezési és Monitoring Bizottságához vannak delegálva.

A projektek megvalósításához kapcsolódó operatív tevékenységet – pályázatírás, projektmenedzsment – a Megyei Önkormányzat 100%-os tulajdonában lévő Megyei Területfejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. végzi.

A Megyei Területfejlesztési Koncepció a teljes tervezés alapján készülve, a 2021-2027-es Európai Unió fejlesztési ciklusra Jász-Nagykun-Szolnok megye – beleértve Szolnok Megyei Jogú Város – fejlesztésének alapirányait meghatározó dokumentum, amely a teljes közszféra számára zsinórmértékül szolgál, a piaci, üzleti és a civil szféra számára pedig útmutatásokat tartalmaz.

A Megyei Területfejlesztési Koncepcióban megfogalmazottak gyakorlati elfogadását az jelenti, hogy ha ebben a piaci, üzleti és civil szféra megtalálja a fejlesztési elképzeléseinek kapcsolódását.

A 2021-2027-es uniós fejlesztési időszakra való felkészülést szolgáló területi tervezési munkák egymásba folytak és a rendelkezésre álló idő gyakorlatilag fél évre szűkült. Ennek oka részben az uniós intézmények strukturális problémái, részben a Covid-19 világjárvány és annak következtében kialakult gazdasági válság. Így a megyei területfejlesztési koncepció, a megyei területfejlesztési program, a megyei integrált területi program, illetve a hazai operatív programok kialakítása nem a jogszabályi, szakmai és logikai sorrend szerint történt, hanem párhuzamosan. E közben pedig még biztosítani kellett a területfejlesztési koncepció és a területfejlesztési program 45-45 napos véleményeztetési időtartalmát, illetve a területi hatásvizsgálat elkészítését és 30 napos véleményeztetését. A megyei tervezési szakasz rövidege azonban nem akadályozta, hanem inkább segítette a megyei szintű tervek belső koherenciáját. A tervezési fázis természetesen tartalmazott országos koncepcionális és szakmai változásokat. Így a megyét érintő korábban kialakított országos és ágazati tervdokumentumok hasznosítása részlegesen történhetett meg a szűkebben és tágabban vett tervezési környezet képlékenysége és bizonytalansága miatt.

A rendelkezésre álló források felhasználásának koncepcionális és tételes megalapozása is ebben a féléves időszakban történik. A fejlesztési igények feltárása, a projektgyűjtés és projektgenerálás lényegében az önkormányzatok és a közszolgáltatók fejlesztési igényeinek felmérésére szűkült, mivel az üzleti szféra szereplői a gazdasági válság miatt a napi és középtávú túlélés problémáival foglalkoztak és nem a jövőbeni fejlesztési elképzelések megfogalmazásával.

Ezt tovább nehezítette a megye gazdaságának saját szerkezete, amely a multinacionális nagyvállalatok jelentős foglalkoztatási arányt bíró telephelyeiből, illetve a kevés számú KKV-ékből tevődik össze. A gazdasági válság idején sem az önálló döntéshozatali jogkörrel nem rendelkező telephelyek, sem a fennmaradásért küzdő KKV-ék nem tudtak megfogalmazni távlatos célkitűzéseket. Kivételnek tekinthető a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Megyei Szervezete által, az Északkelet-Magyarországi Gazdaságfejlesztési Zóna stratégiájának kidolgozásához lefolytatott projektgyűjtés, amely hasznosításra került a megyei területi tervekben.

A területi tervezés folyamatának mindig egy kiemelt kérdésköre a szomszédos megyék és az aktuálisan létező regionális szerveződések célkitűzéseivel való összhang biztosítása. Ez azonban kellő idő hiánya és az eltérő sajátosságok miatt mindig csak részlegesen valósulhat meg. Mivel a közsféra számára elérhető fejlesztési források zöme megyei szinten allokálódik, így ez sem ösztönzi a megyék közötti együttműködést. Továbbá, ami „számunkra fontos”, nem biztos, hogy a szomszéd megyében is prioritást élvez.

A Megyei Területfejlesztési Konceptió a Kormányzat, a gazdasági és civil szféra felé azt az üzenetet hordozza, hogy Jász-Nagykun-Szolnok megye olyan fejlődési pályára kíván állni, amelynek révén részévé válik a főváros metropolisz térségének és erősíti kapcsolatait a kibontakozó Északkelet-Magyarországi Gazdaságfejlesztési Zónával. A megye gazdasági teljesítményét – ipar, mezőgazdaság – fenntartja, illetve fejleszti és ezek pozitív hatásait fokozatosan terjeszti ki a megye egészére. Ehhez szükség lenne a hazai és uniós források teljes körének felhasználásáról történő mielőbbi megyei véleménynyilvánítási lehetőség biztosítására.

Szolnok, 2021. március